

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ἐπὶ τῆς Διεθνοῦς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας τῷ 1957

ΤΟῦ Κ. Β. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐπιτεύγματα καὶ ἀδυναμίαι τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας

Κατὰ τὸ παρελθόν τοῦ 1957 αἱ ἔξελίξεις εἰς τὰ κύρια μεγέθη τῆς οἰκονομίας ὑπῆρχαν ίδιαιτέρως εὐνοϊκαί, ἐπηρημάτισσαι εὐμενῶς τὰς πιστωτικὰς συνθήκας καὶ ἐνισχυθεῖσαι κατ' ἀποφασιστικὸν τρόπον ἀπὸ τὴν σημαντικὴν περαιτέρω βελτίωσιν τῆς πιστωτικῆς ἀγορᾶς, ἡ ἀνάρρωσις τῆς δποίας ἐπὶ τῶν περιπτειῶν τοῦ παρελθόντος, τείνει πλέον νὰ ἀποβῇ γεγονός, ἐφ' ὅσον, βεβαίως, ἀκολουθηθῇ ἀντικεμενικὴ κοινωνετής πιστωτικὴ πολιτική. Ἡ ηδὲ οὐμένη παραγωγὴ εἰς τοὺς τομεῖς τῆς γεωργίας καὶ τῆς μεταποίησεως συνεβάδισε μὲ νομιματικὴν σταθερότητα, αἱ δὲ ἀποταμιεύσεις, καταθέσεις καὶ χρηματοδοτήσεις ἐσημειώσασαν ἄνοδον ἀνταποκριθεῖσαν πρὸς τὰς πλέον αἰσιοδόξους προβλέψεις.

Ἡ κατὰ πλέον τοῦ 9 % πραγματοποιηθεῖσα αὐξησις τοῦ ἔθνους εἰσοδήματος εἰς σταθερὰς τιμάς, ἀποτελεῖ καὶ καθ' ἐναυτὴν ἔξαιρετικᾶς ἴκανοποιητικὴν ἔξελίξιν, ἐνέχει δὲ μεγαλυτέραν σημασίαν καθ' ὅσον ὁφείλεται, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη, ὅχι τόσον εἰς δευτερεύοντας κλάδους, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν πρωτογενῆ παραγωγήν, γεωργίαν καὶ μεταλλεία, τῶν δποίων ἡ αὐξησις ἀνήλθεν εἰς 15 % καὶ εἰς τὴν μεταποίησιν, εἰς τὴν δποίαν ἐσημειώθη ἀπειλητική αὐξησις κατὰ 8 %.

Βεβαίως, εἰς τὴν τόσον σημαντικὴν αὐξησιν τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος κατὰ τὸ παρελθόν τοῦ 1957 συνετέλεσαν καὶ αἱ εὐνοϊκαὶ καιρικαὶ συνθῆκαι, ὃς καὶ ἡ σύμπτωσις καλῆς ἐλαιοπαραγωγῆς. Ἡ ἀνοδικὴ δμως πορεία τῆς ἀγορατικῆς παραγωγῆς, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀπὸ ἔτους εἰς τοῦς διακυμάνσεων, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς βελτιώσεως τῶν ἐν γένει συνθηκῶν εἰς τὴν γεωργίαν καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ μονιμωτέρουν χαρακτήρος.

Ἡ βιομηχανικὴ καὶ βιοτεχνικὴ παραγωγὴ, ἡτις ἐδέχθη ἀπὸ πλευρᾶς ζητήσεως τὸν εὐνοϊκὸν ἀντίκτυπον τῶν ηδὲ οὐμένων ἀγοροτικῶν εἰσοδημάτων, ἐπραγματοποίησε σοβαράν αὐξησιν, εἰς τὴν δποίαν προφανῶς συνέβαλε καὶ ἡ λίαν οὐσιώδης κατὰ τὸ παρελθόν τοῦ 1957 συνεχούσιας τῆς πιστοδοτήσεως τῆς, δύνανται καὶ ἡ εἰς τινας περιπτώσεις σημειωθεῖσα τεχνολογικὴ βελτίωσις τῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ ηδὲ οὐμένον ἔκ τῶν ὧς ἄνω ἔξελίξεων ἔθνικὸν εἰσόδημα τοῦ 1957 ἐδημιούργησε περιθώρια μεγαλυτέρας ἀποταμιεύσεως, τὴν δποίαν ἡ ἐπικρατήσασσα νομιματικὴ σταθερότης καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ τραπέζικὸν σύστημα κατηγύρων εἰς μεγαλύτερον μέτρον πρὸς τὰς παρὰ τραπέζιας καταθέσεις.

Αἱ ἔξελίξεις αὗται μᾶς ἐπιτρέπουν τὴν κατ' ἀρχὴν διατύπωσιν αἰσιοδόξων προβλέψεων καὶ διὰ τὸ τρέχον τοῦ 1957, ἐφ' ὅσον συνετὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ θὰ διησφάλιζε τὰς ἐπιτεύξεις τῶν τελευταίων ἔτων καὶ θὰ ἐπεδίωκε τὴν περαιτέρω βελτίωσιν ίδιως εἰς τὰς συνθῆκας τῆς πιστωτικῆς ἀγορᾶς, ἡ ὑγιὴς ὁργάνωσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς δποίας καὶ ὁ πληρέστερος προσανατολισμὸς εἰς τὰς ἐπιτακτικωτέρας τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας ἀποτελοῦν, ίδιαιτέρως σήμερον, ἀποφασιστικὸν παράγοντα διὰ τὴν διατήρησιν τῆς σταθερότητος καὶ τὴν προοδευτικὴν ἀξιοποίησιν τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τῆς χώρας.

Αἱ διαπιστωτικές, ἐν τούτοις, ὡς ἄνω ἐπιτεύξεις καὶ ἡ ὑφισταμένη προοπτικὴ εὐνοϊκῶν περαιτέρω ἔξελίξεων δὲν σημαίνουν διτὶ αἱ βασικαὶ ἀδυναμίαι τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἔξελίξην ἡ ἀκόμη διτὶ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν των ἐσημειώθησεις πρόοδος ἴκανη νὰ δοδηγήσῃ εἰς δραγμικὴν καὶ μακροχρόνιον θεραπείαν των. Τὰς ἀδυναμίας δὲ ταύτας καὶ τοὺς κινδύνους οὕτινες δύνανται νὰ προέλθουν ἐξ αὐτῶν ἥλθον τελευταίως νὰ καταστήσουν ἐν-

ουγεστέρους καὶ νὰ ἐφελκύσουν εἰς αὐτοὺς ἐντονώτερον τὴν προσοχὴν μας ἔξελιξεις καὶ ἐπιδιώξεις εἰς τὴν διεθνῆ οἰκονομίαν. Ἀκριβής ἔκτιμης τῆς σημασίας καὶ τῶν συνεπειῶν τῶν ἔξελιξεων αὐτῶν εἶναι σκόπιμος πρὸς ἡ προβῶμεν εἰς τὴν ἔξτασιν τῶν δεδομένων καὶ τῶν προβλημάτων τῆς πιστωτικῆς καὶ τραπέζικῆς μας οἰκονομίας.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ἔΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ἘΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ἐκ τῶν ἔξελιξεων αὐτῶν δύο εἶναι βαρυνούσης σημασίας. Τὴν μίαν, δυναμένην νὰ χαρακτηρισθῇ βραχυχρόνιον, ἀποτελεῖ ἡ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐκδηλωθεῖσα καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ τρέχοντος ἔτους λαβοῦσα διατάσσεις, ὅχι βεβαίως εἰσέτι ἀνησυχητικάς, χαλάρωσις εἰς τὴν ἀμερικανική οἰκονομίαν, μὲ πράλληλον στασιμότητα καὶ μὲ φαινόμενα, εἰς τινας περιπτώσεις, καμψεως εἰς τὴν εὐρωπαϊκήν οἰκονομίαν. Ἡ χαλάρωσις αὕτη ἐσημειώθη μετὰ συνεχῆ σχεδὸν κατὰ τὰ μεταπολεμικά ἔτη οἰκονομικὴν πρόσδον καὶ ἐπίτευξιν ισορροπίας εἰς διοτὲν ὑψηλότερα ἐπίπεδα δραστηριότητος. Τὴν ἄλλην, μακροχρονίου ἕφης καὶ μὲ εὐρυτάτας συνεπείας, ἀποτελοῦν ὁ σχηματισμὸς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Ζώνης Ἐλευθέρων Συναλλαγῶν, μὲ συμμετοχὴν τῶν δέκα ἐπτὰ χωρῶν μελῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας.

Αἱ πιστωτικαὶ συνδῆκαι κατὰ τὸ 1957

Τὸν βασικῶτερον προσδιοριστικὸν παράγοντα εἰς τὰς εὐνοϊκὰς ἔξελιξεις τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπετέλεσαν, τόσον ἀπὸ νομισματικῆς ἀπόψεως καὶ ἔξυγιανσεως τῶν πιστωτικῶν συνθηκῶν δօσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐνισχύσεως τῆς παραγωγῆς ἢ ηὐχημένην ἀποταμίευσις καὶ ἡ ἐνισχυμένη φοπὴ πρὸς καταθέσεις. Τὸ ποσοστὸν τῆς καταναλώσεως ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐθνικῶν πόρων παρουσίας κατὰ τὸ 1957 νέαν μείωσιν, ἢ ποιά ὑπῆρξεν οὐσιωδεστέρα διὰ τὴν Ιδιωτικὴν κατανάλωσιν, ἥτις ὑπολογίζεται ὅτι κατῆλθεν εἰς τὸ 70,2 % ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν πόρων ἔναντι 72,1 % τὸ 1956 καὶ 73,4 % τὸ 1955. Αἱ παρὰ τραπέζαις καταθέσεις, παρὰ τὴν μείωσιν τῶν ἐπιτοκίων ἔντος τοῦ 1957, παρουσίασαν αὔξησιν, ἥτις ὑπερεκόντισε πᾶσαν πρόβλεψιν καὶ ἡ ὑποία ἀποδεικνύει τὸν βαθμὸν ἀποκαταστάσεως τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς τραπέζας, θέλει δέ, συνεχίζομένη, ἐφ' ὅσον ἀκολουθηθῇ ἡ προσιδιάζουσα πολιτική, ἀποτέλεσει τὸ θεμέλιον τῆς νομισματικῆς σταθερότητος καὶ θέλει δημιουργῆσει τὴν κυριωτέραν προϋπόθεσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Αἱ παρὰ τραπέζαις (πλὴν Τραπέζης τῆς Ἐλλάδος) Ιδιωτικαὶ καταθέσεις παρουσίασαν αὔξησιν τὸ 1957 κατὰ 3.357, 2 ἑκατ. δραχμῶν ἔναντι αὐξήσεως των κατὰ δραχμὰς 1.216, 7 ἑκατ. τὸ 1956 καὶ κατὰ δραχμὰς 852, 5 ἑκατ. τὸ 1955. Ἡ αὔξησις των δὲ αὕτη εἶναι σημαντικῶς ἀνωτέρα τῆς ἐτησίας προπολεμικῆς, ὑπολογιζομένης εἰς σημερινὰς δραχμάς.

“Ο, τι πάντως πρέπει νὰ σημειωθῇ εἶναι διτὶ καὶ σήμερον τὸ συνολικὸν μέγεθος τῶν παρὰ τραπέζαις καταθέσεων παραμένει οὐσιωδῶς κατώτερον τοῦ προπολεμικοῦ των μεγάθων καὶ οὐσιωδῶς τῶν καταθέσεων τραπεζικῶν χορηγήσεων. Τὴν διαφορὰν μεταξὺ χορηγήσεων καὶ καταθέσεων καλύπτουν αἱ ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου χορηγήσεις, αἵτινες, σήμερον πλέον, περιορίζονται οὐσιαστικῶς εἰς τὰς ἀπὸ ἐνθείας χορηγήσεις τῆς Ἀγροτικῆς καὶ τῆς Κηπαρτικῆς Τραπέζης. Αἱ ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου χορηγήσεις τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἔχουν περιορισθῇ εἰς ἀσήμαντον ποσόν, δέον δὲ νὰ ληφθῇ ὑπὸ δψιν ὅτι αἱ παρὰ τῆς Τραπέζης Ἐλλάδος καταθέσεις αὐτῶν εἶναι πολλαπλάσιαι τῶν τοιούτων χορηγήσεων. Ἡ ἀντικατάστασις χορηγήσεων τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου διὰ χορηγήσεων ἐκ καταθέσεων εἶχεν ἀντικληθωρικὴν ἐπίδρασιν, ἀντισταθμίσασαν τὴν αὔξησιν ἐπὶ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ἐπίδρασιν ἄλλων παραγόντων.

Τὰ πιδανὰ αἴτια τῆς αὔξησεως τῶν καταθέσεων

Τὴν τόσον σημαντικὴν αὔξησιν τῶν καταθέσεων δὲν εἶναι ἐπαρκῆς διὰ νὰ ἔξηγήσῃ μόνον ἡ αὔξησις τῶν εἰσοδημάτων ἔναντι τῶν προηγουμένων ἐτῶν καὶ τῆς προπολεμικῆς περιόδου. Μίαν ἄλλην συμπληρωματικὴν ἔξηγησιν διὰ τὸ κατὰ πολὺ ὑψηλότερον μέγεθος τῶν ἐτησίων καταθέσεων ἔναντι τῶν τελευταίων προπολεμικῶν ἐτῶν θὰ ἀπετέλει τὸ φαινό-

μενον τῆς σύν τη βελτιόσει τῆς ἐμπιστοσύνης προσελκύσεως εἰς τὰς τραπέζας νέων καταθετῶν μεταθετόντων εἰς αὐτάς παλαιοτέρας ἀποταμιεύσεις των. Τῆς ὑπάρχεως τοῦ φαινομένου αὐτοῦ, τοῦ δούλου, πάντως, ἡ ἔκτασις δὲν πρέπει νὰ ὑπερβάλληται καὶ τὸ δούλον, βεβαίως, μόνον δὲν ἐν μεταβατικὸν διάστημα θὰ ἐπιφεάξῃ αὐξητικῶς τὰς καταθέσεις, ἔνδειξις ἀποτελεῖ δὲ σημαντική αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καταθετῶν πυρὸς τῇ ΕΤΕΑ, ἀνελθόντος στὰς καταθέσεις "Οψεως καὶ Ταμιευτηρίου εἰς 133.113 τὴν 31.12.1957 ἐναντὶ 98.303 τὴν 31.12.1956.

"Εξ ἀλλού, εἰς τὴν αὐξημένην εἰσροήν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς τραπέζας φαίνεται νὰ δόηγῃ ὁ οὐσιώδης περιορισμὸς τῶν ἔξωτραπεζικῶν δανεισκῶν συναλλαγῶν, τόσον τῆς μορφῆς τὴν δούλων αὐταὶ εἰχον λάβει κατὰ τὰ προπολεμικὰ ἔτη, δσον καὶ τῆς μορφῆς τὴν δούλων εἰχον προπολεμικῶς. "Η διὰ τῶν τραπέζικων ἀγωγῶν διέλευσις τοῦ δανεισκοῦ χορημάτος ἔχει πλέον περιορίσει εἰς τὸ ἐλάχιστον τὸν ἔξωτραπεζικὸν δανεισμὸν καὶ εἰναι προφανὲς ποίαν σημασίαν είναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τοῦτο, τόσον ἀπὸ ἀπόφεως λελογισμένης χρηματοδοτήσεως τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας δσον καὶ ἀπὸ ἀπόφεως ἐπιβαρύνσεως τῶν δανειοδοτουμένων ἐπιχειρήσεων.

Η ἀπίδανος ἔκδοχὴ τοῦ ἀλληλοπροσδιορισμοῦ καταθέσεων καὶ πιστώσεων

"Η ἐρμηνεία τῆς μεγάλης αὔξησεως τῶν καταθέσεων ἀνεξηγήθη καὶ εἰς τὸ ἐνδεχόμενον ἀλληλοπροσδιορισμοῦ καταθέσεων—πιστώσεων, ἡτοι εἰς τὴν κατόπιν τῆς αὔξησεως τῶν καταθέσεων καὶ τὴν ἔξ αὐτῆς αὔξησιν τῶν πιστώσεων περαιτέρῳ ὑπὸ τῶν πιστοληπτῶν αὔξησιν τῶν καταθέσεων κ.ο.κ. 'Αλλὰ τὸ παρ' ἡμῖν σύστημα πιστοδοτήσεων καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων χρηματοποίησις τῶν πιστώσεων δὲν καθιστοῦν πιθανήν τὴν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς σημαντικὴν αὔξησιν τῶν καταθέσεων, ὡς ἐκ τούτου δὲ δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος σήμερον περὶ «πιστωτικοῦ πληθωρισμοῦ». Φαινόμενον τοιούτου πληθωρισμοῦ θὰ ἐδίκαιολογείτο θὰ θεωρηθῇ ὡς δυνάμενον νὰ ἐκδηλωθῇ, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, μόνον ὑπὸ τὴν εἰδικὴν ἔνοιαν τῆς λόγῳ τῶν ὑφισταμένων ωυθμίσεων ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας καὶ ἀνευ τῶν προϋπομένας χορηγήσεις πέραν τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας καὶ ἀνευ τῶν προϋποθέσεων τὰς δούλως θέτει δροθή τραπέζικὴ τακτική. Τοιαῦται δῆμος χορηγήσεις δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ὥδη λάβει χώραν εἰς εὐρυτέρων ἔκτασιν.

Τὴν σημαντικὴν βελτίωσιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ δὴ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, τῆς φοῆς πρὸς κατάθεσιν καὶ τοῦ ὅγκου τῶν καταθέσεων δεικνύει ἡ οὖσιάδης αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τῶν παρὰ τραπέζαις [πλὴν τῆς Τραπέζης 'Ελλάδος] καταθέσεων ἐπὶ τοῦ ἄκαθαρτοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος.

Τὴν βελτίωσιν ταύτην, ὡς καὶ τὴν ἀιάπτυξιν τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος δεικνύει ἐπίσης ἡ σημαντικὴ αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τῶν καταθέσεων ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τραπέζογραμμάτων καὶ τοῦ ποσοστοῦ τῶν καταθέσεων ὄψεως ἐπὶ τῆς συνοικικῆς προσφορᾶς χορημάτος. Εἰς χώρας, δῆμον ἡ τραπέζικὴ ἀγορὰ συμπίπτει μὲ τὴν ἀγορὰν χορημάτος καὶ κεφαλαίων, αἱ ὡς ἀνω ἔξελιξις είναι ἰδιαιτέρας σημασίας.

Η κατεύθυνσις τῶν καταθέσεων

"Ο δόγκος τῶν νέων καταθέσεων συνεκεντρώθη καὶ πάλιν κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος εἰς τὴν 'Εθνικὴν Τραπέζαν 'Ελλάδος καὶ 'Αθηνῶν, αἱ παρὰ τῇ δούλῃ ἰδιωτικαὶ καταθέσεις [μη συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀνακαταθέσεων τῆς 'Αγροτικῆς Τραπέζης καὶ τῶν Ταχυδομικῶν Ταμιευτηρίων] παρουσίασαν αὔξησιν τὸ 1957 κατὰ δραχμὰς 1.610,8 ἑκατ., ἐναντὶ αὔξησεώς των τὸ 1956 κατὰ δραχμὰς 608,7 ἑκατ., καὶ τὸ 1955 κατὰ 308,7 ἑκατ. δραχμῶν. Οὕτως, αἱ ἀποταμιεύσεις ἐπανέρχονται εἰς τὴν παλαιὰν καὶ εὑρεῖαν των κοίτην, διὰ νὰ δώσουν εἰς τὴν 'Εθνικὴν Τραπέζαν τὴν γνώμιμον Ιστορικὴν μορφὴν ἐνὸς μεγάλου ἐθνικοῦ, ἀνεξαρτήτου καὶ αὐτοδυνάμου τραπεζικοῦ ὄργανων. "Ἐπι τοῦ συνόλου τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων παρὰ τραπέζαις [πλὴν Τραπέζης 'Ελλάδος], αἱ παρὰ τῇ 'Εθνικῇ Τραπέζῃ 'Ελλάδος καὶ 'Αθηνῶν ἰδιωτικαὶ καταθέσεις ἀπετέλουν εἰς τὸ τέλος τοῦ 1956 καὶ 45,9 %, εἰς τὸ τέλος τοῦ 1955, τὸ 47,8 %, ἐναντὶ 47,1 % εἰς τὸ τέλος τοῦ 1956 καὶ 45,9 % εἰς τὸ τέλος τοῦ 1955.

Αἱ ἔξ ἀνακατανομῆς καταθέσεις Δημοσίων 'Οργανισμῶν βάσει τοῦ Α.Ν. 1611)50

παρ' ἐμπορικαῖς τραπέζαις ἐσημείωσαν αὐξῆσιν κατὰ 47,1 ἑκατ. κατὰ τὸ 1957. Σημαντικῶς μεγαλυτέρα ὅμως ἦτο ἡ αὔξησις τῶν καταθέσεων αὐτῶν παρὰ ταῖς ἄλλαις, μὴ ἐμπορικαῖς τραπέζαις.

Κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐσημειώθη αὔξησις εἰς δῆμας τὰς κατηγορίας ἰδιωτικῶν καταθέσεων. ὅψεως (24,1 %), ταμιευτηρίου (133,4 %) καὶ προθεσμίας (174,8 %). Ἀλλὰ λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας αὔξησεως τῶν καταθέσεων ταμιευτηρίου, τῶν δοπίων τὸ ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων ἀνήλθεν ἀπὸ 40,7 % εἰς τὸ τέλος τοῦ 1956 εἰς 53,4 % εἰς τὸ τέλος τοῦ 1957, τὸ ποσοστὸν τῶν καταθέσεων ὅψεως κατῆλθεν ἀπὸ 43,9 % εἰς 30,7 % ἀντιστοίχως. Οὖτισδης ὑπῆρξε καὶ ἡ αὔξησις τοῦ ποσοστοῦ τῶν ἐπὶ προθεσμίᾳ καταθέσεων ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων. Τοῦτο δεικνύει ὅπωδηπότε μίαν βελτίωσιν τῆς συνθέσεως τῶν καταθέσεων, εἰς τὴν δοπίαν συνετέλεσε καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου διαφορισμὸς τῶν ἐπιτοκίων ὑπὲρ τῶν καταθέσεων προθεσμίας, ὃς ἀποδεικνύει ἡ ἔκτοτε πολὺ ταχυτέρα αὔξησις τῶν καταθέσεων αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ αἱ καταθέσεις ταμιευτηρίου παρ' ὅλον ὅτι εἰναι ἀμέσως ἀναληπταί, ἐν τούτοις, ὃς ἐκ τῆς προελεύσεως τῶν καὶ τῆς ἀποταμιευτικῆς των φύσεως (καὶ συνεπῶς τῆς βραδυτέρας των κινήσεως), προσδίδουν, μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἀναλογίαν μὲ τὴν δοπίαν ἀπὸ ἕτοις εἰς ἕτος ὑπεισέρχοντα εἰς τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων, σταθερώτερον εἰς αὐτὰς χαρακτηρᾶ. Πρὸς ἐνίσχυσιν τούτου, νομίζουμε ὅτι αἱ τραπέζαι δρυθῶς ἐπιβαρύνονται μὲ τὰ παρεχόμενα εἰς τὰς καταθέσεις τῆς κατηγορίας ταῦτης ὑψηλὰ ἐπιτόκια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, πέραν τῆς ποσοτικῆς, ἐσημειώθη καὶ ὀδισμένη ποιειτικὴ βελτίωσις τῶν καταθέσεων. Ἡ ἐκ τῆς διαμορφώσεως ὅμως ταύτης τῶν ἐν γένει καταθέσεων συνεχής καὶ σημαντικὴ ὑψωσις τοῦ κόστους, ἀπερδόφησε μέγα μέρος τῆς ὀψευσίας ἡτοις θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς μειώσεως τῶν ἐπιτοκίων καταθέσεων.

Ἡ ἀνάγκη περαιτέρω βελτιώσεως τῆς συνθέσεως καὶ ἡ πρόσφορος πρὸς τοῦτο πολιτικὴ

Παρὰ ταῦτα, καὶ παρὰ τὴν σημαντικὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ κόστους τῶν καταθέσεων διὰ τὰς τραπέζας, ἡ ἀναλογία τῶν διαφόρων κατηγοριῶν καταθέσεων ἀπέχει πολὺ, τούλαχιστον διὰ τὴν Ἐθνικὴν Τραπέζαν, ἡ δοπία κατὰ προτίμησιν ἀσκεῖ τὴν βιομηχανικὴν πίστιν, τοῦ νὰ εἶναι ἡ εὐκταία, καὶ ἔαν δὲν βελτιωθῇ θὰ ἀποτελέσῃ σοβαρὸν ἐμπόδιον διὰ τὴν διοχέτευσιν τῶν συγκεντρουμένων καταθέσεων εἰς τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν ἐπιδιώκεων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς Χώρας. Πρὸς βελτίωσιν τῆς συνθέσεως τῶν καταθέσεων παρὰ τοῖς τραπέζαις οἰρανισμοῖς, οἵτινες θὰ ἀνελάμβανον τὴν χρηματοδότησιν τῶν βιομηχανικῶν ἰδίᾳ ἐπενδύσεων, εἶναι ἀναγκαῖα, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐφαρμογὴ ἐπιτοκίων, ἡ δοπία, χωρὶς νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ κόστος τοῦ τραπέζαικου χρήματος ἀνευ ἀποχρῶντος λόγου, θὰ ἐπιδιώξῃ τὸν προσανατολισμὸν τῶν καταθέσεων πρὸς τὴν ἀναλογίαν τὴν ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν ἔνδεικνυμένην σχέσιν βραχυπροθέμων καὶ μακροπροθέμων χορηγήσεων ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ὑποβοήθησις τῆς προσπαθείας ταύτης πρὸς ἐπίτευξιν τῆς προσηκούσης ἀναλογίας μεταξὺ τῶν κατηγοριῶν καταθέσεων διὰ τῆς συμμίξεως μὲ τὰς ἰδιωτικὰς καταθέσεις ἄλλων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως των μακροπροθέμων, κεφαλαίων. Τοιαῦτα κεφάλαια εἶναι τὰ προερχόμενα κυρίως ἐκ διαθεσίμων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου καὶ ἐκείνων τοῦ Ο.Χ.Ο.Α., δὲ ὅποιος οὕτε ὡς διαγνωσμὸς ἔχων σαφῆ ἀποστολήν ἡ εἰδίκευσιν, ὡς ἐκ τῆς ποικιλῆς φύσεως καὶ τῆς μορφῆς τῶν ἐργασιῶν του, δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ. οὕτε καμμίαν ἀπὸ τὰς προϋποθέσεις παρουσιάζει διὰ μεγάλας χρηματοδοτήσεις καὶ προγραμματισμένην προώθησιν τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ πρόσμειξις αὐτῇ ἰδιωτικῶν καταθέσεων καὶ κεφαλαίων μακροχρονιωτέρου χαρακτηρίσος ἐπιβάλλεται ἐπὶ πλέον ἐκ τῶν ἔξης, ἰδιαιτέρας σημασίας, λόγων: Πρῶτον, καθόσον ἡ αὔξησις τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων καθιστᾷ τὴν χρησιμοποίησίν των δυσχερῆ καὶ ἀπαιτητικὴν ὑπὸ ὀδισμένας προϋποθέσεις ὡς πρὸς τὴν ἀσφάλειάν των. Εὑρύτερα τοποθετήσεις ἐκ καταθέσεων ὅχι μακροπροθέμου φύσεως δυνατὸν νὰ δημιουργήσουν δυσχερείας εἰς περιπτώσεις δισκυμάνσεων τῶν καταθέσεων αὐτῶν, ἐξ οἰουδήποτε λόγου (ὡς φερ' εἰπεῖν ἐξ ἀστόχου κειρισμοῦ τῶν ἐπιτοκίων κ.ο.κ.) καὶ κινδύνους διὰ τὴν ωριστότητα τῶν τραπέζων. Δεύτερον, διότι τὰ δργανικά δεδομένα τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας δὲν ἐπιτρέπουν τὴν

άνεσιν μακροπροθέσμων ιδιωτικῶν καταθέσεων, ἐνῷ δὲ χαρακτηρίζουσα τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας πληθώρα πιστωτικῶν ἀναγκῶν καθιστᾶ ὀλονέν ἐπιτακτικώτεραν τὴν διάθεσιν μικτοῦ χρήματος (βραχυπροθέσμων καὶ μακροπροθέσμων πιστώσεων ἐν συνδυασμῷ). Τρίτον, διότι δὲ πρόσμιξις τῶν ὡς ἄνω κεφαλαίων δὲν θὰ καθίστα ἀπλῶς καλυτέραν τὴν κυκλοφορίαν των, ἀλλὰ καὶ ἀσφαλέστερον τὸν ἔλεγχον τῆς διαθέσεως, ίδια ἐκείνων ἐξ αὐτῶν, τῶν διόπιστων δὲν παρακολουθεῖται σήμερον δὲ διοχέτευσις (καταθέσεις Ν.Π.Δ.Δ.). Σημειούτεον, διτὶ καὶ δὲ νόμιος τοῦ 1928, δὲ διόπιστος καθώριζε τὴν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν κατάθεσιν τῶν κεφαλαίων τῶν Ν.Π.Δ.Δ., ἀπέβλεπεν ἐν τῇ οὐσίᾳ εἰς τὴν δημιουργίαν σταθεροῦ ἔρεισματος διὰ τὰς καταθέσεις δημοσίων καὶ εἰς τὴν ὑποβοήθησιν, οὕτω, τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζης διπλωμάτηροι τὸν προορισμόν της εἰς τὴν ἀσκησιν τοῦ μεταξύ τῶν κλάδων τῆς πίστεως δυσχερεστέρου καὶ φιλοκινδυνεστέρου τοιούτου, τῆς βιομηχανικῆς πίστεως. Καὶ τεταρτον, διότι θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἴκανοποίησιν σκοπίμων μακροπροθέσμων πιστωτικῶν ἀναγκῶν μὲ μικρόν ἐπιτόκιον μὴ ἀπαγορευτικὸν διὰ τοιαύτης φύσεως χρηματοδοτήσεις.

Τὸ θασικὸν διὰ τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν δίλημμα

Βασικόν, ὡς ἐκ τῶν λεχθέντων, δίλημμα, πρὸ τοῦ διόπιστος ἀναποφεύκτως εὑρίσκονται οἱ τράπεζαι σήμερον κατὰ τὸν καθηρισμὸν τῆς πολιτικῆς τῶν καταθέσεων, εἰναι ἐάν πρέπει νὰ συνεχίσουν ἐπιδιώκουσαι τὴν βελτίωσιν τῆς ποιοτικῆς συνθέσεως τῶν καταθέσεων, παρὰ τὸ ὑψηλότερον κόστος τὸ διόπιστον αὐτῆς συνεπάγεται, ἵνα ἔξασφαλίσουν ὑιεστέραν, σταθεροτέραν καὶ ὀμαλωτέραν χρηματοδότησιν τῆς οἰκονομίας δὲ ἐάν πρέπει νὰ ἐπιδιώξουν μείωσιν τοῦ κόστους τῶν καταθέσεων, ἥτις θὰ ἐπέτρεπε τὴν δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν ὑπὸ εὐνοϊκωτέρους δρους χρηματοδότησιν τῶν παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων.

Διὰ τραπέζας, πάντως, αὐτίνες ἔχουν κύριον ἀντικείμενον χρηματοδοτήσεως τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις, ἡ ποιοτικὴ βελτίωσις καὶ ἡ σταθερότης τῶν καταθέσεων γενικῶς ἀναγνωρίζονται ὡς ἔχουσαι δλῶς ἰδιαιτέρως βαρύνουσαν σημασίαν. Ὅποτας τὰς σημερινὰς δυσμενεῖς εἰσέτι συνθήκας ροτίστη πρὸς πρακτορικῶν τελεστέρας καταθέσεις καὶ ἐπιφυλακτικότητος τῶν ἀποταμιευτῶν, ἡ σταθερότης τῶν κεφαλαίων εἰναι προτιμοτέρα τοῦ χαμηλοτέρου κόστους αὐτῶν, διὰ δύο βασικούς κυρίως λόγους: Διότι, ἐν πρώτοις εἰναι βέβαιον διτὶ αἱ δύο τῶν τραπέζων αὐτῶν ἐπιχειρούμεναι ἐπιχειρήσεις, ὡς ἐάν τῆς φύσεως των ἀλλὰ καὶ τοῦ μεγέθους των, εἰναι ἐπιχειρήσεις στερούμεναι τῆς ἐλαστικότητος καὶ τῆς ρευστότητος τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ χρηματοδότησις τῶν διόπιστων ἀποτελεῖ τὸν κανόνα δι'. Ἀλλας ἐμπορικὰς τραπέζας δὲ διὰ τὴν τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις πραγματοποιεῖ χορηγήσεις ἐμπορικὰς καὶ περιωρισμένης ἐκτάσεως εἰς μικρὰς ἐπιχειρηματικὰς μονάδας. Καὶ, τὸ κυριότερον, ἵσως, διότι ἀκόμη καὶ ἡ βραχυπροθέσμων βιομηχανικὴ πίστις ἔχει χαρακτήρα μακροτέρας διαρκείας δὲ ἀλλα κατηγορίαι βραχυπροθέσμων πιστώσεων καὶ μονιμώτερος εἰναι ὁ τρόπος καθ' ὃν τὰ κυκλοφοριακὰ κεφαλαῖα πρέπει νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἐφαρμογὴ, ὡς ἐτούτου, πολιτικὴς ποιοτικῆς βελτίωσεως καὶ σταθερότητος τῶν καταθέσεων, ἔτοι καὶ ἐάν συνεπάγεται ὑψηλότερον κόστος αὐτῶν, καὶ ἐπομένως καὶ τῶν χορηγήσεων, θέλει, πιστεύομεν, ὅδηγήσει εἰς μικροτέραν τελικῶς ἐπιβάρυνσην τοῦ παραγωγικοῦ κόστους. Διότι ἀνεν σταθερότητος τῶν καταθέσεων θὰ ὑφίσταται κίνδυνος ἀρρυθμιῶν εἰς τὴν πιστοδότησιν, μὲ συνέπειαν δημιουργίαν ἀνωμαλιῶν εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν καὶ μὲ περαιτέρω ἀποτέλεσμα τὴν σοβαρὰν διόγκωσιν τοῦ παραγωγικοῦ κόστους, λόγῳ διακοπῶν εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν ἐπιχειρήσεων δὲ ἀνσγκαστικῆς προσφυγῆς αὐτῶν εἰς τὸν ὑψηλότατον ἔξωτραπεζικὸν δανεισμόν.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, καὶ ὡς ἕδρα μακρού ἀσκοῦν κοινωνικὸν λειτούργημα καὶ ὡς ὁργανισμὸς χρηματοδοτήσεως, ἀποβλέπει π.τρὸς παντὸς ἀλλού, εἰς τὴν ἔξασφαλίσιν διμαλοῦ ωρθμοῦ εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν καὶ ἐπιδιώκει τὴν μείωσιν τοῦ κόστους αὐτῆς. Δι'. δὲ καὶ, μετά τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἐπάνοδον τῶν ἀποταμιευτῶν εἰς τὰς τραπέζας, ἀποβλέπει ἡδη κυρίως εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιοτικῆς συνθέσεως τῶν καταθέσεων, ἥτις ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ χρηματοδότησιν τῆς παραγωγῆς ἀνταποκρινομένην πρὸς τοὺς ὡς ἄνω σκοπούς.